

แนวทางพัฒนจริยธรรมนักการเมืองไทย

The guidelines to develop Thai politician ethics

ดร.ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์*

Dr.Saran Wongkhamchantra

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1. ศึกษาตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย 2. การยืนยันตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย 3. ศึกษาจริยธรรมนักการเมืองไทย 4. เปรียบเทียบจริยธรรมนักการเมืองไทย จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน 5. ศึกษาแนวทางพัฒนจริยธรรมนักการเมืองไทย และ 6. ประเมินแนวทางพัฒนจริยธรรมนักการเมืองไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยผสานวิธี คือการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านจริยธรรม การบริหาร การเมือง และการปกครอง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 2,305 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test independent) การวิเคราะห์ ความแปรปรวน (F-test) และ การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของ Dunnett T3 ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย 28 ข้อ เช่น มีความละเอียดรอบคอบ ไม่ทำความชั่ว สิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ไม่ดีต่อกฎหมาย (หิริ) มีความเกรงกลัวต่อผลของการกระทำความชั่วและอาญาแผ่นดิน (โอตตปปะ) มีความรู้เกี่ยวกับความดี คือรู้ว่า อะไรดี อะไรชั่ว เป็นต้น ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อยืนยันตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย พบว่าอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.74$) ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อจริยธรรมนักการเมืองไทย พบว่า นักการเมืองไทยมีจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มีน้อย ($\bar{x} = 2.35$) การเปรียบเทียบจริยธรรมนักการเมืองไทยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และ รายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีความคิดเห็นต่อจริยธรรม นักการเมืองไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แนวทางพัฒนจริยธรรมนักการเมือง ได้แก่ 1) มาตรการพัฒนจริยธรรม เช่น รัฐต้องกำหนดให้การพัฒนจริยธรรมเป็นนโยบายเร่งด่วนและสำคัญองชาติ มีหน่วยงานรับผิดชอบในการพัฒนจริยธรรมนักการเมือง จัดทำโครงการพัฒนจริยธรรมนักการเมืองทุกระดับ 2) มาตรการกำหนดคุณสมบัติด้านจริยธรรม เช่น มีประวัติดีงาม ไม่เสื่อมเสียทางจริยธรรม ไม่มีประวัติเกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน และ3) มาตรการกำหนดบทลงโทษในกรณีที่ทำผิด เช่น ตัดสิทธิเลือกตั้งนักการเมืองที่ทำผิดกฎหมายเลือกตั้งตลอดชีวิต ตัดสิทธิเลือกตั้งคู่สมรสและบุตร 5 ปี ตัดสิทธิเลือกตั้งนักการเมืองที่ทุจริตคอร์รัปชันตลอดชีวิต เป็นต้น การประเมินแนวทางพัฒนจริยธรรมนักการเมืองไทย พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ มาตรฐานการใช้ประโยชน์ได้ ($\bar{x} = 4.66$) และ มาตรฐานความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.65$) และ มาตรฐานความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.46$) อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ตัวแบบจริยธรรม / จริยธรรมนักการเมือง / นักการเมืองไทย / แนวทางพัฒนจริยธรรม

ABSTRACT

The purposes of this research were, 1. to study a Thai politician ethics model, 2. to assure the Thai politician model, 3. to study Thai politician ethics, 4. to compare Thai politician ethics classified by gender, age, education, occupation and monthly income, 5. to study the guidelines to develop Thai politician ethics and 6. to assess the guidelines to develop Thai politician ethics. It is the mixed research; qualitative research and quantitative research. The respondents consisted of scholars and experts, having got an experience in ethics, administration and politics. Population and sampling composed of 2,305 persons, having right for election. The research instruments consisted of an interview form, questionnaire. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test independent, F-test, and Dunnett T3 pairwise comparison test. The findings revealed that Thai politician ethics model consisted of 28 items such as; 1) Moral shame, not committing wrongdoing and not breaching the law (Hiri), 2) be afraid of the result of wrong deeds and law (Ottappa) and 3) realizing good and bad deeds. ect. The opinions of respondents to assure Thai politician ethics model were at the highest level of agreement ($\bar{x} = 4.74$), when considering each aspect, it was found that it was mostly at the highest level of agreement. The opinions of the samples toward Thai politician ethics revealed that Thai politicians, as a whole, were at low level ($\bar{x} = 2.35$ and S.D. = 0.32), when considering each aspect, it was found that it was mostly a low level. The result of Thai politician ethics comparison classified by gender, age, education, occupation and monthly income of the samples revealed that their opinions toward Thai politician ethics were significantly different at .05 level. The guidelines to develop Thai politician ethics were as follows : 1) there should be an ethical development measure; for example, the state should set the ethical development as an urgent policy and the important national issue, there should be an organization to take responsibility to develop the politician ethics, and the project for developing the ethics of politicians should be done in all levels, 2) there should be a measure for specifying the politician qualification such as good behavior, not ethical degeneration, not involving in corruption, not involving in any illegal career, and 3) there should be a punishment measure in case of law violation; for example, the political right of the politicians who violate the election law should be withdrawn for life, the political right of couple and children should be withdrawn for five years, the political right of the politicians who involve in corruption should be withdrawn for life, and there should be legislations both in civil and criminal cases for punishment. The assessment results of guidelines for developing Thai politician ethics revealed that the measures of utility standards was at a highest level ($\bar{x} = 4.66$); the measures of suitability standards was at a highest level ($\bar{x} = 4.65$), and the measures of feasibility standards was at a high level ($\bar{x} = 4.46$).

Keywords : Ethics Models / Politician Ethics / Thai Politician / The Guidelines to Develop Ethics

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยในอดีตมีการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช โดยในสมัยสุโขทัยเป็น สมบูรณาญาสิทธิราชแบบพ่อปกครองลูก เมื่อพ่อขุนรามคำแหงมหาราชขึ้นครองราชย์พระองค์ได้อัญเชิญพระพุทธศาสนา ลัทธิลังกาวงศ์เข้ามาเผยแผ่ และประดิษฐานในเมืองสุโขทัย พร้อมกับได้นำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการบริหาร และปกครองบ้านเมืองด้วย พระมหากษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัยตอนปลายมักจะมีพระนามต่อท้ายว่า ธรรมราชา อันหมายถึง พระมหากษัตริย์ผู้มีธรรม จากการบริหาร และการปกครองดังกล่าว ทำให้บ้านเมืองเป็นปึกแผ่น เจริญก้าวหน้า ประชาชนอยู่ดีมีสุข ในสมัยอยุธยา ประเทศไทยได้รับอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ควบคู่กับพระพุทธศาสนา ได้เปลี่ยนแนวความคิดการปกครองประเทศไปเป็นสมบูรณาญาสิทธิราช แบบสมมติเทพพระมหากษัตริย์จึงทรงมีฐานะเป็นผู้ปกครอง และเป็นเทพ หรือเทวดาด้วย ดังนั้น พระมหากษัตริย์ นอกจากจะเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนในฐานะองค์ผู้ปกครองแล้วยังจะต้องเป็นที่เคารพนับถือบูชากราบ ไหว้ของประชาชนประหนึ่งเทพเจ้าด้วยการปกครองในลักษณะนี้ได้สืบเนื่องต่อมา และสิ้นสุดลงในตอนปลายรัชสมัยของพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 7

เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 คณะราษฎร ได้ยึดอำนาจการปกครองจากพระมหากษัตริย์ และได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และในการปกครองนั้นอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตยด้านนิติบัญญัติ โดยทางรัฐสภา คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ทรงใช้อำนาจอธิปไตยด้านบริหารโดยทางคณะรัฐมนตรี และทรงใช้อำนาจอธิปไตยด้านตุลาการโดยทางศาล ในส่วนของการบริหารนั้นได้จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค และระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น การบริหารราชการส่วนกลางได้จัดระเบียบการบริหารออกเป็นกระทรวง ทบวง และ กรม ต่างๆ การบริหารราชการส่วนภูมิภาคได้จัดระเบียบการบริหารออกเป็นจังหวัด และอำเภอ และการบริหารราชส่วนท้องถิ่นได้จัดระเบียบการบริหารออกเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และ เมืองพัทยา ในส่วนของการบริหาร จัดการ กำกับ ควบคุม และ ดูแลส่วนราชการข้างต้นนั้น การบริหารราชการส่วนกลาง และราชการส่วนภูมิภาคเป็นภาระหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี โดยมีรัฐสภาเป็นฝ่ายกำกับและตรวจสอบ ส่วนการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นภาระหน้าที่ของคณะผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ และมีสภาแห่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ เป็นฝ่ายกำกับและตรวจสอบ

คณะบุคคลซึ่งถือว่าเป็นผู้บริหาร ผู้ปกครอง และมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จัดการ กำกับ ดูแล ฯลฯ ในส่วนราชการต่างๆ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น และบุคคลในฝ่ายสภา ซึ่งมีหน้าที่ในการกำกับ ตรวจสอบการบริหารงานนั้น ถือว่าเป็นนักการเมือง ได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชน มีวาระการดำรงตำแหน่งเป็นวาระตามที่กฎหมายนั้นๆ กำหนด เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง อาสาประชาชนเพื่อไปทำหน้าที่นั้นๆ แทนประชาชน บุคคลเหล่านั้นส่วนหนึ่งได้สร้างคุณงามความดีให้ปรากฏแก่ประชาชนและสังคม จึงเป็นเหตุให้ประชาชนชื่นชมพึงพอใจ และเลือกเขาเข้าไปทำหน้าที่ต่างๆ แทนตน ทั้งในด้านการบริหาร และทางด้านสภา แต่ในสถานการณ์ปัจจุบัน ตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าว เป็นตำแหน่งที่มีเกียรติยศ ชื่อเสียง เงินตอบแทน และผลประโยชน์อื่นๆ อีกมากมายตามบทบาทหน้าที่ จึงมีบุคคลต่างๆ มากมายมุ่งหวัง ทำให้เกิดการแข่งขันกันขึ้น ส่วนหนึ่งได้แข่งขันทำความดี ทำประโยชน์ต่อประชาชน เพื่อให้ประชาชนชื่นชอบและเลือกตนเอง อีกส่วนหนึ่งใช้วิธีการที่มีชอบ สกปรก ขัดต่อจริยธรรม ขัดต่อกฎหมาย เช่น การใช้อิทธิพลข่มขู่บังคับให้เลือกตน หรือพรรคพวกของตน การใช้อำนาจสินจ้างแลกเปลี่ยน การใช้เงินซื้อเสียงให้เลือกตน การให้เงินค่าจ้างไม่ลงคะแนนให้คู่แข่ง การใช้วิธีการให้ร้ายป้ายสี ใส่ความคู่แข่งเพื่อให้เข้าใจผิด เป็นต้น บุคคลดังกล่าวนี้ เมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วก็มี

ตำแหน่ง มีเกียรติยศชื่อเสียง มีบารมีมีอำนาจ มีบทบาทหน้าที่ มีผลประโยชน์อื่นๆ ตอบแทนตามตำแหน่งหน้าที่ อีกทั้งยังได้ใช้อำนาจ บทบาท และหน้าที่ของตนแสวงหาผลประโยชน์ต่างๆ อีกเพื่อเป็นการถอนทุนโดยวิธีการที่มิชอบ ขัดต่อกฎหมาย เป็นการฉ้อราษฎร์บังหลวง ทุจริต คอรัปชั่น สร้างผลเสียหายให้เกิดแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กร ประเทศชาติ และประชาชนเป็นอย่างมาก จนนำมาสู่การจัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้ทำหน้าที่กำกับ จัดการ ดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และการจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตของผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ ฯลฯ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวก็ได้รับการแก้ไขไม่ได้เท่าที่ควร แต่กลับจะเพิ่มเติม พอพูนมากยิ่งขึ้น เพราะนักการเมืองได้ใช้อิทธิพล และวิธีการต่างๆ อื่นๆ มากมายเท่าที่จะสรรหาได้นำมาใช้เพื่อประโยชน์แห่งตน และพรรคพวก พฤติกรรมมิชอบต่างๆ ของนักการเมืองที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถติดตามและนำมาลงโทษได้ ตัวอย่าง เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้งถอนสิทธิผู้สมัครรับเลือกตั้ง เช่น กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 12 กรุงเทพมหานคร เหตุจากการโฆษณาหาเสียงด้วยการใส่ร้ายด้วยความอันเป็นเท็จ (มติ กกต. ครั้งที่ 66/2554 วันที่ 19 มิถุนายน 2554) กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดศรีสะเกษ เหตุจากการให้ทรัพย์สิน (เงิน) แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (มติ กกต. ครั้งที่ 65/2554 วันที่ 14 มิถุนายน 2554) คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ เช่น กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 4 จังหวัดลพบุรี เหตุจากการให้ทรัพย์สิน (เงิน) แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และพูดชักชวน ช่มชู้เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ตน (มติ กกต.ครั้งที่ 63/ 2554 วันที่ 12 มิถุนายน 2555) กรณีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลช่องแค อำเภอดาคลี จังหวัดนครสวรรค์ เหตุจากการใช้เงินซื้อเสียง และแจกคูโปงเพื่อนำไปแลกเงิน ถ้าผู้สมัครได้รับเลือกตั้ง ฯลฯ (มติ กกต.ครั้งที่ 70/2554 วันที่ 12 กรกฎาคม 2554) ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พิพากษาจำคุก อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขฐานทุจริตรับเงินสินบน เป็นเวลา 15 ปี (ไทยรัฐ, Online) ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 3 จังหวัดสกลนคร และสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ กรณีปราศรัยหลอกลวง ใช้ข้อความจูงใจประชาชนและใส่ร้ายพรรคการเมืองอื่นให้ประชาชนเข้าใจผิด (แนวหน้า, Online) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้ชี้มูลความผิด คดีทุจริต จัดซื้อรถ เรือและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร และส่งฟ้องศาลฯ (เดลินิวส์, Online) นอกจากนี้ ยังปรากฏข่าวคราวการทุจริตและประพฤติมิชอบอื่นๆ ของนักการเมืองที่ทำหน้าเป็นผู้บริหารและทีมงาน เช่น การเรียกเงินตอบแทนเพื่อบรรจุแต่งตั้งให้เข้าทำงานในหน่วยงาน การซื้อขายตำแหน่งที่สูงขึ้น การเรียกเงินเป็นเปอร์เซ็นต์จากร้านค้าที่หน่วย งานสั่งซื้อวัสดุครุภัณฑ์ การเรียกเงินเป็นเปอร์เซ็นต์จากผู้รับเหมา ก่อสร้าง เป็นต้น

ปัญหาการทุจริตคอรัปชั่น การฉ้อราษฎร์บังหลวงดังกล่าวนั้นส่งผลให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการบริหารราชการแผ่นดิน และอาจนำไปสู่ความล้มเหลวในการพัฒนาประเทศ ในที่สุด ดร.ชนิวัฏฒ์ พลิกษ์การ ทุจริตคอรัปชั่นของประเทศไทย โดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสสากล ในปี พ.ศ. 2550-2555 อยู่ที่ระดับ 3.3-3.5 จากคะแนนเต็ม 10 และมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง (ไทยรัฐ, Online) ประเทศไทยอยู่ในขั้นวิกฤติ เหมือนคนเป็นโรคมะเร็งที่ถูกกินไปเรื่อยๆ ไม่รู้ตัว มะเร็งที่ร้ายที่สุด คือ การทุจริต และคอรัปชั่น เป็นเรื่องประจักษ์ทั้งในและต่างประเทศ ประเทศไทยไม่เคยสอบผ่านเลยในเรื่องนี้ อยู่ในอันดับ 80 จาก 130 กว่าประเทศ (ไทยรัฐ, Online) และสวนดุสิตโพล ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 3-7 มกราคม 2555 พบว่า อาชีพที่ทุจริตและคอรัปชั่นมากที่สุดคือ นักการเมือง คิดเป็นร้อยละ 42.96 จากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 1,884 คน จากทุกสาขาอาชีพ

ทั่วประเทศ (เดลินิวส์, Online) ทั้งนี้คงเป็นเพราะว่า นักการเมืองไทยมีปัญหาทางด้านจริยธรรม หรือนักการเมืองไทยขาดจริยธรรมนั่นเอง ทิพย์พรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา และคนอื่นๆ (2542, หน้า 91-93) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประมวลจริยธรรมของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร โดยวิจัยถึงพฤติกรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พบว่า นักการเมืองมีพฤติกรรมที่ไม่ดีหรือพฤติกรรมที่ด้อยจริยธรรมหลายอย่างหลายประการ เช่น (1) ไม่ซื่อสัตย์ ทูจริต คอรัปชั่น คดโกงภาษี กดขี่ข้าราชการ และ ราษฎร บางส่วนเห็นแก่ตัวหาประโยชน์ให้ตนเอง ญาติ และพรรคพวก (2) ไม่อุทิศตนเพื่อประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง ไม่มีอุดมการณ์ ขาดความรับผิดชอบในการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน (3)ใช้อำนาจในทางมิชอบเป็นฐานอำนาจให้นายทุนทำเรื่องผิดกฎหมายและใช้อิทธิพลทำธุรกิจในที่ถ่งถิ่น เช่น ประมูลก่อสร้าง เกี่ยวกับกับสินค้าหนีภาษี ยาเสพติด ค่าน้ำมันเถื่อน ค้าไม้เถื่อน ตั้งบ่อนการพนัน เป็นต้น เมื่อนักการเมืองไทย ซึ่งเป็นผู้บริหาร ผู้ปกครอง หรือผู้นำขาดจริยธรรมแล้ว จึงทำให้ผู้ได้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ พลอยยึดถือเป็นแบบอย่าง และประพฤติปฏิบัติตามด้วย ผลสุดท้ายก็คือ การเกิดปัญหาเรื่องการทุจริตคอรัปชั่นและการประพฤติมิชอบอย่างกว้างขวาง ในทุวงการและทุกหย่อมหญ้า กลายเป็นตัวปัญหาใหญ่ที่บั่นทอน และ ทำลายสังคม ประเพณี วัฒนธรรม และประเทศชาติ

จากปัญหาการกระทำคามผิดกฎหมายเลือกตั้งเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง การทุจริตคอรัปชั่น การขาดจริยธรรมของนักการเมือง ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทย โดยมุ่งเน้นศึกษาในเรื่องตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย หรือตัวจริยธรรมที่เหมาะสมที่นักการเมืองไทยควรมี หรือควรประพฤติปฏิบัติ และความคิดเห็นของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อจริยธรรมของนักการเมืองไทย แนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทย และการประเมินแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทยตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย
2. เพื่อยืนยันตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย
3. เพื่อศึกษาจริยธรรมนักการเมืองไทย
4. เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมนักการเมืองไทยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

ต่อเดือน

5. ศึกษาแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทย
6. ประเมินแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมวิธี (Mixed Research) ดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ การศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์และสอบถามนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านจริยธรรม การบริหาร การเมือง และการปกครอง จำนวน 55 คน และ การศึกษาเชิงปริมาณ โดยสอบถาม นักธุรกิจ ข้าราชการและนักศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 138 คน และ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 2,305 คน จากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 47,876,671 คน โดยแบ่งการวิจัยออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านจริยธรรม การบริหาร การเมืองและการปกครอง จำนวน 8 คน และส่วนที่ 2 เป็นการสอบถาม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านจริยธรรม การบริหาร การเมือง และการปกครอง จำนวน 19 คน

ขั้นตอนที่ 2 การยืนยันตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย โดยการสอบถาม ผู้ให้ข้อมูล หรือประชากร ได้แก่ นักธุรกิจ/ค้าขาย ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการพลเรือน/พนักงานส่วนท้องถิ่น และ นักศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขาพุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา รวมจำนวน 138 คน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาจริยธรรมนักการเมืองไทย และเปรียบเทียบจริยธรรมนักการเมืองไทย จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ศึกษาจริยธรรม นักการเมืองไทย โดยการสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 2,305 คน จากผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 47,876,671 คนทั่วประเทศ และส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบจริยธรรมนักการเมืองไทย จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทย โดยการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านจริยธรรม การบริหาร การเมือง และการปกครอง จำนวน 11 คน

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทย โดยการสอบถาม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านจริยธรรม การบริหาร การเมือง และการปกครอง จำนวน 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย แบบสอบถามตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย แบบยืนยันตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย แบบสอบถามจริยธรรมนักการเมืองไทย แบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทย และแบบประเมินแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทย การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (T-test Independent) และ การวิเคราะห์ ความแปรปรวน (F-test) เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของ Dunnett T3

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาจริยธรรมนักการเมืองไทย มีผลสรุป ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย พบว่า ตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย 28 ประการ คือ 1. มีความละเอียดใจไม่ทำความชั่ว สิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ขัดต่อกฎหมาย (ทิริ) 2. มีความเกรงกลัวต่อผลของการกระทำความชั่ว และอาญาแผ่นดิน (โอดตบะ) 3. มีความรู้เกี่ยวกับความดี คือรู้ว่า อะไรดี อะไรชั่ว 4. มีความฉลาดรอบรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ คน และชุมชน (ปัญญา) 5. มีอาชีพที่สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ (อนวัชพละ) 6. ยึดถือความถูกต้อง ความจริง และธรรมเป็นหลัก (ธรรมาธิปไตย) 7. ไม่ลำเอียง เพราะรัก ชัง หลง และกลัว (ไม่มีอคติ) 8. มีความประพฤติดีงามทั้งทางกายและวาจา (ศีล) 9. มีความซื่อตรง คือ ซื่อตรง ต่อตนเอง ต่อคน และต่องาน (อาชวะ) 10. ไม่เบียดเบียนทำร้ายใครๆ (อวิหิงสา) 11. มีความฉลาดรอบรู้ในการบำรุง ส่งเสริมอาชีพ (สัสสมณะ) 12. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ รักษาความสัตย์ (สัจจะ) 13. มีวาจาที่สุภาพ อ่อนหวาน ไพเราะ ดุติ่มใจ (วาจาเปยยะ) 14. มีความกล้าหาญในการกระทำสิ่งต่างๆ และกล้าในสิ่งสมควรกลัว 15. มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ไม่ย่อท้อ (วิริยะ) 16. มีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่นและสัตว์อื่น (เมตตา กรุณา) 17. มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่แบ่งปันต่อผู้อื่น (ทาน) 18. ไม่โกรธเคือง โกรธแค้น อาฆาตต่อผู้ใด (อภิกะธะ) 19. การทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น สังคม (อรรถจริยา) 20. รู้จักบุญคุณคนอื่นและตอบแทนในโอกาสอันควร (กตัญญูทเวท) 21. มีความอนุเคราะห์สงเคราะห์ผู้คนรอบข้างและคนอื่นๆ (สังคหพละ) 22. มีความชื่นชมยินดี

กับผู้อื่นที่เขาได้ดีและมีความสุข (มูทิตา) 23. มีใจเป็นกลาง ไม่พยายามช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นทำความผิด และต้องได้รับโทษทัณฑ์ (อุเบกขา) 24. มีความเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อส่วนรวม (ปริจาคะ) 25. มีความสุภาพ อ่อนโยน นุ่มนวล ไม่เย่อหยิ่งถือตัว (มัททวะ) 26. มีความอดทน อดกลั้นต่อความยาก ลำบากต่างๆ (ขันติ) 27. การวางตัวดี วางตนเสมอต้นเสมอปลาย (สมานัตตตา) และ 28. มีความเพียรพยายามอย่างแรงกล้า มานะ มุ่งมั่นเอาชนะอุปสรรค (ตปะ)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การยืนยันตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อยืนยันตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เป็นส่วนใหญ่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การศึกษาจริยธรรมนักการเมืองไทย พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักการเมืองไทยว่า นักการเมืองไทยมีจริยธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมีน้อย ($\bar{x} = 2.35$ และ $S.D. = 0.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักการเมืองไทยมีจริยธรรม ที่อยู่ในระดับสูง คือ อยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ มีความฉลาดรอบรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ คน และชุมชน (ปัญญา) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 2.73$) รองลงมา คือ มีวาจาที่สุภาพ อ่อนหวาน ไพเราะ ดูดีมีใจ (วาจาเปยะ) มีความพยายามอย่างแรงกล้า มานะ มุ่งมั่นเอาชนะอุปสรรค (ตปะ) ($\bar{x} = 2.71$) มีความฉลาดรอบรู้ในการบำรุง ส่งเสริมอาชีพ (สัสสมะระ) ($\bar{x} = 2.64$) รู้จักบุญคุณคนอื่นและตอบแทนในโอกาสอันควร (กตัญญูทเวที) ($\bar{x} = 2.59$) และมีความอดทน อดกลั้นต่อความยากลำบากต่างๆ (ขันติ) ($\bar{x} = 2.56$) ตามลำดับ

ส่วนที่มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักการเมืองไทยว่า นักการเมืองไทยมีจริยธรรมในระดับ มีน้อย คือ จากระดับน้อยขึ้นมา ได้แก่ มีความละเอียดใจ ไม่ทำความชั่ว สิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ไม่ดีกฎหมาย (หิริ) ($\bar{x} = 1.51$) ยึดถือความถูกต้อง ความจริง และธรรมเป็นหลัก (ธรรมาธิปไตย) ($\bar{x} = 1.72$) มีความเกรงกลัวต่อผลของการกระทำ ความชั่ว และอาญาแผ่นดิน (โอตตปปะ) ($\bar{x} = 1.73$) ไม่ลำเอียงเพราะรัก ชัง หลง และกลัว (ไม่มีอคติ) ($\bar{x} = 1.73$) มีความประพฤติดีงามทั้งทางกายและวาจา (ศีล) ($\bar{x} = 2.19$) มีอาชีพที่สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ (อนวัชพละ) ($\bar{x} = 2.25$) มีความซื่อสัตย์ จริงใจ รักษาความสัตย์ (สัจจะ) ($\bar{x} = 2.25$) ไม่โกรธเคือง โกรธแค้น อาฆาตต่อผู้ใด (อักโกธะ) ($\bar{x} = 2.27$) มีความซื่อตรง คือซื่อตรงต่อตนเอง ต่อคนอื่น และต่องาน (อาชวะ) ($\bar{x} = 2.28$) และ มีใจเป็นกลาง ไม่พยายามช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นทำความผิด และต้องได้รับโทษทัณฑ์ (อุเบกขา) ($\bar{x} = 2.30$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การเปรียบเทียบจริยธรรมนักการเมืองไทย จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบ สรุปว่า 1) จำแนกตามเพศพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย กับเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักการเมืองไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 2) จำแนกตามอายุพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักการเมืองไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) จำแนกตามการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักการเมืองไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) จำแนกตามอาชีพพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักการเมืองไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และ 5) จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักการเมืองไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 ศึกษาแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทย พบว่า แนวทางพัฒนาจริยธรรมของนักการเมืองไทย สรุปได้เป็นมาตรการ 3 ประการ คือ

1. แนวทางพัฒนาจริยธรรมนักรการเมืองไทยด้วยมาตรการการพัฒนาจริยธรรม ประกอบด้วย (1) รัฐต้องกำหนดให้การพัฒนาจริยธรรมนักรการเมือง เป็นนโยบายเร่งด่วนและสำคัญของชาติ (2) มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงในการพัฒนาจริยธรรมนักรการเมือง (3) จัดทำโครงการฝึกอบรมจริยธรรมนักรการเมืองสำหรับนักรการเมืองทุกระดับอย่างต่อเนื่อง (4) นักรการเมืองที่อยู่ในตำแหน่งจะต้องมีการพัฒนาตนเองด้านจริยธรรมในทุกๆ ปี (5) จัดกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรมนักรการเมือง อย่างสม่ำเสมอ (6) จัดนิทรรศการเกี่ยวกับจริยธรรมนักรการเมือง อย่างสม่ำเสมอ (7) จัดประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมนักรการเมือง ทุกๆ ปีอย่างต่อเนื่อง (8) จัดการศึกษาดูงานเกี่ยวกับจริยธรรมนักรการเมืองทุกๆ ปี และต่อเนื่อง (9) ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติแก่นักรการเมืองที่มีจริยธรรม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีของนักรการเมืองไทย เช่น มอบโล่ ประกาศเกียรติคุณ ฯลฯ (10) จัดการให้รางวัลแก่นักรการเมืองไทยที่มีจริยธรรม (11) จัดกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมนักรการเมืองด้วยการแสดงผลงานของนักรการเมืองไทยที่มีจริยธรรม

2. แนวทางพัฒนาจริยธรรมนักรการเมืองไทยด้วยมาตรการการกำหนดคุณสมบัติด้านจริยธรรม ประกอบด้วย (1) มีประวัติดีงาม ไม่มีประวัติเสื่อมเสียทางจริยธรรม เช่น ไม่ประพฤติผิดประเวณี และผิดศีลธรรมอันดีงามของสังคมไทย ฯลฯ (2) ไม่มีประวัติเกี่ยวข้องกับการทุจริต คอร์รัปชัน หรือกระทำการทุจริตคอร์รัปชัน (3) ไม่ประกอบอาชีพ หรือเคยประกอบอาชีพที่ไม่สุจริต ผิดกฎหมาย เช่น บ่อน การพนัน หวยเถื่อน แห่เหล้าขายมั่วต่างๆ (4) ไม่เคยถูกตัดสินเลือกตั้ง (5) ไม่มีประวัติเรื่องการช้อโกง หลอกลวง ต้มตุ๋นผู้อื่น (6) ไม่มีประวัติเป็นนักเลงโต ขาใหญ่ เจ้าพ่อ หรือ ช้องโจร (7) ไม่มีประวัติเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้ง (8) ไม่เคยต้องโทษจำคุก หรือเคยถูกจำคุกในทุกกรณี (9) ไม่มีประวัติเกี่ยวกับการปล่อยเงินกู้ในระบบ ปล่อยเงินกู้โดยเก็บดอกเบี้ยสูง (10) ผ่านการฝึกอบรมการพัฒนาจริยธรรมสำหรับนักรการเมืองไทย (11) วาระการดำรงตำแหน่งของนักรการเมือง ไม่เกิน 2 วาระ (จะติดต่อกันหรือไม่ก็ตาม) (12) กำหนดวุฒิการศึกษาของนักรการเมืองทุกระดับ (13) กำหนดให้มีการแจ้งบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของนักรการเมือง คู่สมรส บุตรและบุคคลในครอบครัว

3. แนวทางพัฒนาจริยธรรมนักรการเมืองไทยด้วยมาตรการการกำหนดบทลงโทษในกรณีที่กระทำความผิด ประกอบด้วย (1) ตัดสิทธิการเลือกตั้งนักรการเมืองที่ทำผิดกฎหมายเลือกตั้งตลอดชีวิต (2) ตัดสิทธิการเลือกตั้งของคู่สมรสและบุตรของนักรการเมืองที่ทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง 5 ปี (เพราะในกรณีที่ทำผิดกฎหมาย เช่น การซื้อเสียง คู่สมรสและบุตรย่อมรู้เห็นในการกระทำ หรือรู้ว่ามีกระทำความผิด) (3) ตัดสิทธิการเลือกตั้งนักรการเมืองที่ทุจริตคอร์รัปชันตลอดชีวิต (4) ออกกฎหมายให้ลงโทษสถานหนักแก่นักรการเมืองที่กระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้ง และการทุจริตคอร์รัปชันทั้งทางอาญาและทางแพ่ง (5) ออกกฎหมายยึดทรัพย์สินทั้งหมดของนักรการเมืองที่กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งและกระทำการทุจริตคอร์รัปชันให้ตกเป็นของแผ่นดิน (6) ออกกฎหมายให้รางวัลแก่บุคคลที่แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบของนักรการเมือง (7) จัดตั้งศาลฎีกาแผนกคดีของนักรการเมืองที่ทำผิดกฎหมายเลือกตั้งและทุจริตคอร์รัปชัน (ทั้งนี้เพื่อให้การพิจารณาวินิจฉัยคดีของนักรการเมืองเสร็จสิ้นโดยรวดเร็ว และมีมาตรฐานเดียวกัน) (8) ในกรณีที่นักรการเมืองแจ้งบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งเป็นเท็จ หรือแจ้งบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเป็นเท็จให้ลงโทษสถานหนักทั้งโทษจำและโทษปรับ และให้ตัดสิทธิเลือกตั้งตลอดชีวิต (9) กำหนดให้มีการให้รางวัลแก่บุคคลผู้แจ้งเบาะแสในการแจ้งบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งเป็นเท็จ หรือแจ้งบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเป็นเท็จของนักรการเมือง (10) กำหนดให้มีการให้รางวัลแก่บุคคลผู้แจ้งเบาะแสในการทุจริต คอร์รัปชันของนักรการเมือง (11) กำหนดให้มีการคุ้มครองพยานในกรณีการกระทำความผิดของนักรการเมือง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 6 ประเมินแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดย ด้านการใช้ประโยชน์ได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$) แยกออกเป็น มาตรการการพัฒนาจริยธรรม ($\bar{x} = 4.56$) มาตรการการกำหนดคุณสมบัติด้านจริยธรรม ($\bar{x} = 4.69$) และมาตรการการกำหนดบทลงโทษในกรณีที่กระทำความผิด ($\bar{x} = 2.471$) รองลงมา คือ ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$) แยกออกเป็น มาตรการการพัฒนาจริยธรรม ($\bar{x} = 4.50$) มาตรการการกำหนดคุณสมบัติด้านจริยธรรม ($\bar{x} = 4.71$) และ มาตรการการกำหนดบทลงโทษในกรณีที่กระทำความผิด ($\bar{x} = 4.72$) และ ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$) แยกออกเป็น มาตรการการพัฒนาจริยธรรม ($\bar{x} = 4.39$) มาตรการการกำหนดคุณสมบัติด้าน จริยธรรม ($\bar{x} = 4.43$) และ มาตรการการกำหนดบทลงโทษในกรณีที่กระทำความผิด ($\bar{x} = 4.57$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องจริยธรรมนักการเมืองไทยนี้ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย ผลการศึกษาตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย พบว่า จริยธรรมนักการเมืองไทย คือ 1. มีความละเอียดใจไม่ทำความชั่ว สิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ขัดต่อกฎหมาย (ทิริ) 2. มีความเกรงกลัวต่อผลของการทำความชั่ว และอาญาแผ่นดิน (โอดตปปะ) ซึ่งสอดคล้องกับ ธรรมคัมภีร์โลก 2 ประการ คือ ทิริ และ โอดตปปะ (พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับสยามรัฐ เล่ม 20, 2525, เล่ม 11, 26, 25, 22 และ 11, 2525, หน้า 257) ของพระพุทธศาสนา 3. มีความรู้เกี่ยวกับความดี คือรู้ว่า อะไรดี อะไรชั่ว ซึ่งสอดคล้องกับจริยธรรมของโสกราตีสข้อ ปัญญา (Wisdom) (พินิจ รัตนกุล, 2515, หน้า 42)

4. มีความฉลาดรอบรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ คน และชุมชน (ปัญญา) ซึ่งสอดคล้องกับ ปัญญา ในอริยฐานธรรม 4 (พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับสยามรัฐ เล่ม 11, 2525, หน้า 241 และเล่ม 14, 26, หน้า 437) ปัญญาพละ ในพละ 4 (พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับสยามรัฐ เล่ม 23, 2525, หน้า 376) และ ปัญญาพละ ในพละ 5 ของพระมหากษัตริย์ (พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับสยามรัฐ เล่ม 27, 2525, หน้า 532) ของพระพุทธศาสนา

5. มีอาชีพที่สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ (อนวัชขพละ) ซึ่งสอดคล้องกับ และ อนวัชขพละ ในพละ 4 (พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับสยามรัฐ เล่ม 23, 2525, หน้า 376) ของพระพุทธศาสนา 6. ยึดถือความถูกต้อง ความจริง และธรรมเป็นหลัก (ธรรมาธิปไตย) ซึ่งสอดคล้องกับ ธรรมาธิปไตย ในอริยปิฎก ภาษาไทย ฉบับสยามรัฐ เล่ม 11, 2525, หน้า 231 และ เล่ม 20, 2525, หน้า 168) ของพระพุทธศาสนา

7. ไม่ลำเอียงเพราะรัก ชัง หลง และกลัว (ไม่มีอคติ) ซึ่งสอดคล้องกับ อคติ 4 คือ ฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ และภยากติ (พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับสยามรัฐ เล่ม 11, 2525, หน้า 196 และ เล่ม 21, หน้า 23) ของพระพุทธศาสนา 8. มีความประพฤติดีงามทั้งทางกายและวาจา (ศีล) ซึ่งสอดคล้องกับ ศีล ในทศพิทธาธรรม 10 (พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับสยามรัฐ เล่ม 26, 2525, หน้า 86) ของพระพุทธศาสนา 9. มีความซื่อตรง คือ ซื่อตรง ต่อตนเอง ต่อคน และต่องาน (อาชวะ) ซึ่งสอดคล้องกับ อาชวะ ในทศพิทธาธรรม 10 (พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับสยามรัฐ เล่ม 26, 2525, หน้า 86) ของพระพุทธศาสนา และ 10. ไม่เบียดเบียนทำร้ายใครๆ (อวิหิงสา) ซึ่งสอดคล้องกับ อวิหิงสา ในทศพิทธาธรรม 10 (พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับสยามรัฐ เล่ม 26, 2525, หน้า 86) ของพระพุทธศาสนา เป็นต้น

2. การยืนยันตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย ผลการศึกษาตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย ด้วยการสอบถามเพื่อยืนยันข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเพื่อยืนยันตัวแบบจริยธรรมนักการเมืองไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.74$) ซึ่งสอดคล้องกับหลักจริยธรรมทางศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักคำสอนทางจริยธรรมของพระพุทธศาสนา ตามที่อ้างข้างต้น

3. การศึกษาจริยธรรมนักการเมืองไทย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจริยธรรมนักการเมืองไทย สรุปว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักการเมืองไทยว่า นักการเมืองไทยมีจริยธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.35$ และ $S.D. = 0.32$) ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 3-7 มกราคม 2555 ของสวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (เดลินิวส์, Online) พบว่า อาชีพที่ทุจริตและคอร์รัปชันมากที่สุดคือ อาชีพนักการเมือง ทิพย์พรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา และคนอื่นๆ (2542, หน้า 91-93) ได้ทำการวิจัยเรื่องประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยวิจัยถึงพฤติกรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พบว่า นักการเมืองมีพฤติกรรมที่ไม่ดีหรือพฤติกรรมที่ด้อยจริยธรรมหลายอย่างหลายประการ เช่น (1) ไม่ซื่อสัตย์ ทุจริต คอร์รัปชัน คดโกงภาษี กดขี่ข้าราชการ และราษฎร บางส่วนเห็นแก่ตัวหาประโยชน์ให้ตนเอง ญาติ และพรรคพวก (2) ไม่อุทิศตนเพื่อประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง ไม่มีอุดมการณ์ (3) ใช้อำนาจในทางมิชอบ เป็นฐานอำนาจให้นายทุนทำเรื่องผิดกฎหมายและใช้อิทธิพลทำธุรกิจในที่ถ่วง เป็นต้น วิเรืองรอง รัตนวิไลสกุล (2547, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความรู้สึกเชิงจริยธรรมความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิกรัฐสภาไทย พบว่า สมาชิกรัฐสภาให้คุณค่าหรือเห็นความสำคัญของจริยธรรมความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบต่อสังคม แต่ไม่ได้เคร่งครัดในทางปฏิบัติอย่างคงเส้นคงวา จึงเป็นระดับที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ และ ประสิทธิ์ ธัญญพงศ์ชัย (2537, หน้า 110) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของข้าราชการมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีต่อจริยธรรมนักการเมือง พบว่า ความต้องการให้นักการเมืองใช้หลักธรรมสำหรับผู้ปกครองตามที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ นอกจากผู้ปกครองจะต้องปฏิบัติตนให้ดีเท่าๆ กับคนดีโดยทั่วไปแล้ว ยังมีหลักธรรมสำหรับถือเป็นแนวโดยเฉพาะเพิ่มขึ้น เรียกว่า ทศพิธราชธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้พบเห็น หรือ ได้รับการบอกเล่าหรือได้รับทราบข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักการเมืองไทยจากสื่อต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นการยืนยันข้อมูลตามหลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาว่า ถ้าผู้ปกครองบ้านเมือง หรือนักการเมืองมีจริยธรรมแล้ว บ้านเมืองก็จะเจริญก้าวหน้า ประชาชนก็จะอยู่ดีมีสุขกันถ้วนหน้า แต่ถ้าผู้ปกครองบ้านเมือง หรือนักการเมืองขาดจริยธรรมแล้ว บ้านเมืองก็จะมีปัญหามาก มีความวุ่นวายสับสนไปทั่ว บ้านเมืองก็จะไม่เจริญก้าวหน้า ประชาชนก็จะไม่มีสุข ในขณะเดียวกัน ผลการศึกษาก็ตรงกันข้ามกับ ร้อยแก้ว สายยิ้ม (2552, บทคัดย่อ) ที่สรุปว่า ผู้บริหารได้นำหลัก ทศพิธราชธรรมไปใช้ในการบริหารตน บริหารคน และบริหารงาน ฯลฯ ในที่สุดก็จะบริหารงานต่างๆ ได้ผลดีทั้งต่อตนเอง ประชาชน ท้องถิ่นและสังคม พัทธวดี ชูภักดี (2549, บทคัดย่อ) สรุปว่า หลักทศพิธราชธรรมมีความสำคัญ สำหรับผู้ปกครอง หรือผู้บริหารที่ยึดถือปฏิบัติในการปกครอง และบริหารบ้านเมือง เพราะรัฐจะเจริญก้าวหน้า หรือ ประชาชนจะประสบสุขได้นั้น ผู้ปกครองจะต้องยึดหลักธรรมในการปกครองเป็นสำคัญ และ พระมหาชูศักดิ์ คำแพง (2543, บทคัดย่อ) สรุปไว้ว่า ประชาชนต้องการให้นักการเมืองยึดมั่นในหลักพรหมวิหารธรรม รวมไปถึงไม่มีความอิจฉาริษยาผู้อื่น ไม่มีอคติ ลำเอียงเข้าข้างใคร และ ยึดถือความถูกต้องเป็นเกณฑ์ในการตัดสินปัญหา เป็นต้น

4. การเปรียบเทียบจริยธรรมนักการเมืองไทย จำแนกตามอายุ เพศ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบจริยธรรมนักการเมืองไทย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักการเมืองไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และได้พบข้อมูลที่น่าสนใจบางประการ คือ

ในด้านอายุ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี ($\bar{x} = 2.44$) มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักการเมืองสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 26-40 ปี ($\bar{x} = 2.30$) ซึ่งมีค่าความแตกต่างเท่ากับ 0.13

ซึ่งกลุ่มที่มีอายุช่วงนี้มักจะเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจทางการเมืองสูง มีความสนทนากับนักการเมืองเป็นผู้สนับสนุนนักการเมือง หรือเป็นนักการเมือง จึงมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักการเมืองในด้านบวกมากกว่า

ในด้านการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักการเมืองไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ตัวอย่าง เช่น กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($\bar{x} = 2.51$) กับระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ($\bar{x} = 2.30$) มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งมีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.21 กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ($\bar{x} = 2.54$) กับระดับสูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{x} = 2.41$) มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งมีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.13 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชากรที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักการเมืองไทยแตกต่างกัน ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีการศึกษาที่สูงขึ้น จะมีความรู้ที่เท่าทัน หรือรู้ทัน หรือรู้ หรือรับทราบพฤติกรรมทางจริยธรรมนักการเมืองไทยได้มากกว่า ดังนั้น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องพัฒนาการศึกษาของชาติให้เจริญก้าวหน้า และทั่วถึง กล่าวคือ รัฐบาลจะต้องจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า ทั้งที่อยู่ในถิ่นที่เจริญ และที่อยู่ในถิ่นที่ทุรกันดารอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ในด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักการเมืองไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ตัวอย่าง เช่น กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเป็นเกษตรกร ($\bar{x} = 2.58$) กับพนักงานส่วนท้องถิ่น ($\bar{x} = 2.34$) มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งมีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.25 และกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ($\bar{x} = 2.40$) กับพนักงานราชการ/พนักงานจ้าง ($\bar{x} = 2.59$) มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งมีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.19 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชากรที่ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพที่มั่นคงมีรายได้ในการยังชีพที่ดีกว่า มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักการเมืองไทยแตกต่างกันกับกลุ่มที่มีอาชีพไม่มั่นคงมีรายได้น้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มหลังยังต้องการความช่วยเหลือจุนเจือต่างๆ จากนักการเมืองอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่กลุ่มแรกกำลังจับตาดูว่า นักการเมืองไปหาประโยชน์ใส่ตน และพรรคพวกอย่างไร จึงเป็นเหตุทำให้มองจริยธรรมนักการเมืองในด้านลบมากกว่าด้านบวก ดังนั้น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องดำเนินการส่งเสริมอาชีพ และพัฒนาอาชีพให้แก่ประชาชนให้มีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ที่สามารถดำรงตนได้อย่างพอเพียง และจัดหามาตรการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือคนยากจน คนมีรายได้น้อยให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ สามารถยืนอยู่ได้ด้วยลำแข้งของตนเอง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 ศึกษาแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทย พบว่า แนวทางพัฒนาจริยธรรมของนักการเมืองไทย สรุปได้เป็นมาตรการ 3 ประการ คือ

1. แนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทยด้วยมาตรการการพัฒนาจริยธรรม ประกอบด้วย
 - (1) รัฐต้องกำหนดให้การพัฒนาจริยธรรมนักการเมือง เป็นนโยบายเร่งด่วนและสำคัญของชาติ (2) มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงในการพัฒนาจริยธรรมนักการเมือง (3) จัดทำโครงการฝึกอบรมจริยธรรมนักการเมืองสำหรับนักการเมืองทุกระดับอย่างต่อเนื่อง (4) นักการเมืองที่อยู่ในตำแหน่งจะต้องมีการพัฒนาตนเองด้านจริยธรรมในทุกๆ ปี เป็นต้น ซึ่งสัมพันธ์กับ ผลงานวิจัยของประกายแก้ว รัตนนาคะ (2553, บทคัดย่อ) สรุปการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อจริยธรรมนักการเมืองว่า ปัญหาเรื่องจริยธรรมนักการเมืองเป็นปัญหาที่แก้ไขยากและจำเป็นต้องทำทั้งระบบ และจะต้องปลูกฝังจริยธรรมตั้งแต่วัยเป็นเด็กเล็กและต่อเนื่อง วรพงษ์ พินิจธำรง (2551, บทคัดย่อ) สรุปว่า แนวทางในการธำรงไว้ซึ่งจริยธรรม คือ การจัดตั้งองค์กรกำกับดูแล จัดหลักสูตรอบรมอย่างต่อเนื่อง จัดตั้งชมรมส่งเสริมจริยธรรม จัดคู่มือปฏิบัติตามคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น ประทีป มากมิตร (2550, บทคัดย่อ) สรุปว่า แนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมของผู้บริหาร คือ การสนับสนุนด้านนโยบาย การจัดฝึกอบรมจริยธรรม การจัดทำประมวลจริยธรรม การตรวจสอบจริยธรรม เป็นต้น และสาคร กองวงศ์

(2544, บทคัดย่อ) สรุปว่า ควรจัดการอบรมสัมมนา ศึกษากิจกรรมส่งเสริมเพื่อพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมทุกปี และต่อเนื่อง ผู้บังคับบัญชาควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และควรกำหนดมาตรการติดตามผลเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้คงเป็นเพราะความต้องการให้นักการเมืองมีจริยธรรม และเมื่อมีจริยธรรมแล้วก็จะไม่ทำในสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่เป็นผลเสียต่อสังคมและประเทศชาติ เช่น ไม่ทุจริต คอรัปชั่น เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเหตุว่า คนที่เป็นนักการเมือง ซึ่งถือกันว่าเป็นผู้นำ ผู้บริหารบ้านเมืองนั้นจะต้องเป็นคนดี มีจริยธรรม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนานักการเมืองทางด้านจริยธรรมนี้

2. แนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทยด้วยมาตรการการกำหนดคุณสมบัติด้านจริยธรรม ประกอบด้วย (1) มีประวัติดีงาม ไม่มีประวัติเสื่อมเสียทางจริยธรรม เช่น ไม่ประพฤติผิดประเวณี และผิดศีลธรรมอันดีงามของสังคมไทย ฯลฯ (2) ไม่มีประวัติเกี่ยวกับการทุจริต คอรัปชั่น หรือกระทำการทุจริต คอรัปชั่น (3) ไม่ประกอบอาชีพ หรือเคยประกอบอาชีพที่ไม่สุจริต ผิดกฎหมาย เช่น บ่อน การพนัน หวยเถื่อน แหล่งอบายมุขต่างๆ (4) ไม่เคยถูกตัดสิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น ทั้งนี้คงเป็นเพราะว่า การป้องกัน หรือการห้ามมิให้คนไม่ดีทั้งด้านพฤติกรรม และการประกอบอาชีพเข้ามามีบทบาททางการเมืองแล้ว จะเป็นการเปิดโอกาสให้คนดีเข้ามาสู่การเมืองได้มากขึ้น บ้านเมืองก็จะเจริญก้าวหน้า อีกทั้งจะเป็นการป้องกันมิให้คนไม่ดี ขาดจริยธรรม เข้ามามีอำนาจ ในทางการเมือง และการทำการทุจริต คอรัปชั่น

3. แนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทยด้วยมาตรการการกำหนดบทลงโทษในกรณีกระทำความผิด ประกอบด้วย (1) ตัดสิทธิการเลือกตั้งนักการเมืองที่ทำผิดกฎหมายเลือกตั้งตลอดชีวิต (2) ตัดสิทธิการเลือกตั้งของคู่สมรสและบุตรของนักการเมืองที่ทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง 5 ปี (3) ตัดสิทธิการเลือกตั้งนักการเมืองที่ทุจริตคอรัปชั่นตลอดชีวิต (4) ออกกฎหมายให้ลงโทษสถานหนักแก่นักการเมืองที่กระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้งและการทุจริตคอรัปชั่นทั้งทางอาญาและทางแพ่ง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะเหตุผลว่า การลงโทษที่รุนแรงจะทำให้ นักการเมืองหวาดกลัวไม่กล้ากระทำความผิดต่างๆ และเป็นการป้องกันมิให้นักการเมืองที่ทำผิดแล้วกลับเข้ามาใช้อำนาจอีก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 6 ประเมินแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้ประโยชน์ได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$) รองลงมา คือ ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$) และ ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.46$) ทั้งนี้เพราะเห็นว่า แนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทยทั้ง 3 มาตรการข้างต้น คือ มาตรการการพัฒนาจริยธรรม มาตรการการกำหนดคุณสมบัติด้านจริยธรรม และมาตรการการกำหนดบทลงโทษในกรณีกระทำความผิด เป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ เหมาะสม และ ความเป็นไปได้ ในการที่จะพัฒนานักการเมืองไทยให้เป็นคนดี มีจริยธรรม ซึ่งจะส่งผลทำให้การบริหารบ้านเมืองมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนอยู่ดีมีสุข จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่รัฐบาล องค์กร หน่วยงานภาครัฐต่างๆ เป็นต้น ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะนำไปปฏิบัติ หรือดำเนินการให้บรรลุผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์กร/หน่วยงาน/คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักการเมือง ระดับชาติ เช่น คณะรัฐมนตรี รัฐสภา คณะกรรมการการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอ เป็นต้น สมควรนำแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ได้นักการเมืองไทยที่มีจริยธรรม หรือเพื่อให้ นักการเมืองไทยมีจริยธรรมที่สูงขึ้น และจริยธรรมที่ควรพัฒนาเป็นอันดับแรก เช่น (1) มีความละเอียดใจ ไม่ทำความชั่ว สิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ไม่ดีกฎหมาย (หิริ) ($\bar{x} = 1.51$)

(2) ยึดถือความถูกต้อง ความจริง และธรรมเป็นหลัก (ธรรมาธิปไตย) ($\bar{x} = 1.72$) (3) มีความเกรงกลัวต่อผลของการกระทำความชั่ว และอาญาแผ่นดิน (โอดตปปะ) ($\bar{x} = 1.73$) (4) ไม่ลำเอียงเพราะรัก ชัง หลง และกลัว (ไม่มีอคติ) ($\bar{x} = 1.73$) (5) มีความประพฤติดีงามทั้งทางกายและวาจา (ศีล) ($\bar{x} = 2.19$) (6) มีอาชีพที่สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ (อนวัชชพละ) ($\bar{x} = 2.25$) และ (7) มีความซื่อสัตย์ จริใจ รักษาความสัตย์ (สัจจะ) ($\bar{x} = 2.25$) เป็นต้น

2. รัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการในการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทยอย่างจริงจัง เพื่อให้ให้นักการเมืองไทยเป็นนักการเมืองที่ดี อุทิศตนเพื่อประโยชน์ของประชาชน สังคม และประเทศชาติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักการเมืองไทยเป็นนักการเมืองที่มีจริยธรรม
2. ควรศึกษาการประเมินผลการพัฒนาจริยธรรมนักการเมืองไทย
3. ควรศึกษาจริยธรรมนักการเมืองไทยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการเลือกตั้ง, สำนักงาน. (2555). **ประชาสัมพันธ์**. [Online]. Available : <http://www.ect.go.th/download.php? Provide=dcb&SiteMenuID=10074>. [2555, ธันวาคม 8].
- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2552). **จริยศาสตร์และจริยธรรมเพื่อการพัฒนาชีวิตและสังคม**. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ด้านกิจการบริหารงานเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2550). **รวมกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : ออนป้า.
- เดลินิวส์, หนังสือพิมพ์. (2555). **การเมือง**. [Online]. Available : <http://www.dailynews.co.th/article/222/5820>. [2555, มกราคม 3].
- _____. (2555). **การเมือง**. [Online]. Available : <http://www.dailynews.co.th/politics/6562>. [2555, พฤษภาคม 17].
- ทิพย์วรรณ นพวงศ์ ณ อยู่ธยา และคนอื่นๆ. (2542). **ประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ไทยรัฐ, หนังสือพิมพ์. (2555). **การเมือง**. [Online]. Available : <http://www.thairath.co.th/content/pol/259706>. [2555, พฤษภาคม 16].
- ไทยรัฐ, หนังสือพิมพ์. (2555). **การเมือง**. [Online]. Available : <http://www.thairath.co.th/content/pol/259706>. [2555, พฤษภาคม 17].
- แนวหน้า, หนังสือพิมพ์. (2555). **การเมือง**. [Online]. Available : <http://www.naewna.com/politic/news/action? Newsid=77056>. [2555, สิงหาคม 20].
- ประกายแก้ว รัตนนาคะ. (2553). **มาตรฐานจริยธรรมนักการเมืองท้องถิ่นภาคเหนือของประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประทีป มากมิตร. (2550). **จริยธรรมและแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2548). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ : เอส.อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- พระมหาชูศักดิ์ คำเป่ง. (2543). **ทัศนคติต่อจริยธรรมของนักการเมืองไทยของประชาชนอำเภอเทิง**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534. (2555). **รวมกฎหมาย**. [Online]. Available : <http://www.thailandlawyercenter.com/index.php?lay=show&ac=article&Ld=538974863&Ntype=19>. [2555 สิงหาคม 20].
- พัชรชาติ ชูศักดิ์. (2549). **ศึกษาการนำหลักทศพิธราชธรรมไปใช้ในการบริหาร : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช**. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2525). **พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับสยามรัฐ เล่ม 9-33**. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : บริษัทนานมีบุ๊คส์ จำกัด.
- ร้อยแก้ว สายยิ้ม. (2552). **ศึกษาวิเคราะห์หลักทศพิธราชธรรมในการบริหารเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก**. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วัชรพงษ์ พินิจธารง. (2551). **พฤติกรรมจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ กองบัญชาการตำรวจนครบาล**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สิทธิ บุตรอินทร์. (2546, เมษายน-มิถุนายน). พระพุทธศาสนากับการวิจัย. **วารสารราชบัณฑิตยสถาน**, 28 (2), 512-521.
- สิทธิ บุตรอินทร์. (2523). **ปรัชญาการเมืองเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : กรู๊สยาม.
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics : An Introductory Analyzis**. (3 th ed). New York : Harper & Row Publication.